

Ejendomme, forekommer det mig, at det ærede Medlem gaar alt for vidt og tillægger den Bestemmelse i § 9 alt for stor Betydning. Det maa bero paa en Forveksling af Værdi og Værdistigning og endvidere paa en Forveksling af Landet og 1,500 Fæstegaarde. Bestemmelsen omhandler nemlig kun, at der skal indbetales $\frac{1}{10}$ af den Værdi, som den Jord har, der tilhører Landets omtrent 1,500 Fæstegaarde. Man maa ikke forveksle Landet med de 1,500 Gaarde og ej heller Værdien med Værdistigningen. Derfor vil jeg bede det ærede Medlem paavise mig, hvilken Bestemmelse i Lovforslaget han sigter til.

Formanden: Folketingsmanden for Frederiksborg Amts 2den Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Moesgaard-Kjeldsen: Det ærede Medlem maa let kunne forstaa, at det, jeg har sigtet til, er § 9. Jeg sagde om § 9, at de 10 pCt., som der nævnes, efter min Mening er Udtryk for det gamle Krav om Samfundets Medejendomsret i Fæstejord, der gav sig Udtryk ved Forhandlingerne i 1855 og 1856, saaledes at Samfundet kunde raade over en Brøkdæl. Den Gang var der Tale om en Trediedel til en Fjerdedel. Den samme Ret for Samfundet til Fæstejorden gør jeg Krav paa. Og saa fjøede jeg til, at naar disse Penge nu skulde gaa ind i Statskassen og forblive der, var det efter min Mening et Udtryk for den moderne Opfattelse, at der nu er 3 Medejere til Jorden. Midt i Halvtredserne var der en Periode, hvor man kun regnede med 2; men gaar vi endnu længere tilbage, finder vi atter Samfundet gørende sin Ret gældende i udstrakt Grad overfor Fæstejorden, og det er jo Fæstejorden, vi her taler om. Fra denne Bestemmelse i § 9 kan der selvfølgelig ikke drages nogen bestemt Slutning med Hensyn til de frie Arealer af Landets Jord, og Rigsdagen vilde ikke være bundet med Hensyn til dem for Fremtiden, fordi den vedtog, hvad der staar her i § 9. Denne Paragraf omhandler meget rigtigt kun Fæstejord. Det paaviste jeg ogsaa, men jeg fjøede til, at en særlig Berettigelse til at inddrage en Del af den for Statskassen var der efter min Opfattelse ogsaa deri, at de, der gennem de mange Aar har undladt at sælge, nu i Kraft af den store Værdistigning, i Kraft af, at de kan sælge under en Højkonjunktur, kommer i Besiddelse af en Merværdi, som de efter min Opfattelse ikke har gjort sig fortjente til.

Formanden: Folketingsmanden for Svendborg Amts 2den Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Emil Petersen: Det ærede Medlem (Moesgaard-Kjeldsen) var enig med mig om, at Bestemmelsen i § 9 kun er et Udtryk for, at Staten har en Ret til en vis Andel af Fæstejorden. Naar vi saaledes er blevet enige om, at Bestemmelsen ikke gælder Landets Jord i Almindelighed men Fæstejorden, er jeg for saa vidt tilfreds med det ærede Medlems Udtalelse i denne meget modificerede Form.

Wenzel Neergaard: Som det allerede er fremhævet af de forskellige Ordførere for Partierne, der hidtil har haft Ordet, kan man ikke paastaa, at denne Sag længere er nogen stor Sag. Det er Resterne af en forhenværende stor Sag. Hele Forholdet mellem Fæstere og Fæstegodsejere har været Genstand for Lovgivning, saa længe vi overhovedet har haft Lovgivning, og det har for Lovgivningsmagten øjensynlig været magtpaaliggende at fremme Fæstegodsets Overgang til Selvejendom, idet Lovgivningsmagten har maattet anse denne Besiddelsesform for at have saa væsentlige Fortrin fremfor den anden, at den har villet gøre, hvad den har formaet, for at fremme denne Overgang. Disse Bestræbelser har ogsaa givet særdeles gode Resultater. I 1850 var Fæstegodset 33 pCt. af hele Landets Bondejord, i 1905 var det kun 5 pCt., og, som den sidste ærede Taler sagde, er det nu rimeligvis knebent 2 pCt., idet der kun er omtrent 1,500 Fæstegaarde tilbage. Man vil heraf se, at de Bestræbelser, som Lovgivningsmagten har udvist for at fremme Overgangen til Selveje, er lykkedes, endog særdeles godt. Imidlertid er der jo disse 1,510 Gaarde og en Del Huse tilbage, og jeg kan selvfølgelig indrømme, at for dem, der sidder paa disse Fæstesteder og endnu ikke har faaet Adgang til at blive Selvejere, er det foreliggende Spørgsmaal et stort Spørgsmaal. For Samfundet, for Staten er det det i Virkeligheden ikke.

De Resultater, der er naaede gennem den lange Tid, og der, som sagt, har vist sig at være tilfredsstillende, er alle naaede ad Frivillighedens Vej. Men man vil ikke kunne nægte, at der bag ved hele Lovgivningen paa dette Omraade stadig har staaet en Trusel om at forlade Frivillighedens Princip og gaa til en tvungen Afløsning, og man vil saaledes neppe kunne sige, at en tvungen Afløsning som sidste